

Sygn. akt I.Ca 394/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2014r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Joanna Walczuk
Sędziowie:	SSO Cezary Olszewski (spr.) SSO Elżbieta Iwona Cembrowicz
Protokolant:	st. sekr. sąd. Ewa Andryszczyk

po rozpoznaniu w dniu 30 grudnia 2014 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. D.**

przeciwko (...) im. (...) z siedzibą w G. i Ł. S.

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Suwałkach

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego (...) im. (...) z siedzibą w G.

od wyroku Sądu Rejonowego w Augustowie V Zamiejscowego Wydziału Cywilnego z siedzibą w S.

z dnia 4 września 2014r., sygn. akt V C 198/13

oddala apelację.

Sygn. akt: I. Ca. 394/14

UZASADNIENIE

Powód M. D. wystąpił z pozwem przeciwko Ł. S. i (...) (...). S. w G., w którym domagał się zasądzenia solidarnie od pozwanych na swoją rzecz kwoty 2.904 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 01.10.2013 r. do dnia zapłaty oraz zasądzenia kosztów procesu według norm przepisanych prawem.

Nakazem zapłaty z dnia 29.10.2013 r. w sprawie o sygn. akt: V. Nc. 215/13 wydanym w postępowaniu upominawczym Sąd Rejonowy w Augustowie V Zamiejscowy Wydział Cywilny w S. uwzględnił w całości roszczenie powoda.

Sprzeciw od powyższego orzeczenia wniosła pozwana (...) S. w G., zaskarżając go w całości i domagając się oddalenia w stosunku do niej powództwa i zasądzenia kosztów procesu według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 4 września 2014 r. w sprawie o sygn. akt: V. C. 198/13 Sąd Rejonowy w Augustowie V Zamiejskowy Wydział Cywilny w S. zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2.904 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 01.10.2013 r. do dnia zapłaty, przy czym ustalił, iż pozwana w zakresie zapłaty tej kwoty wraz z ustawowymi odsetkami ponosi solidarną odpowiedzialność wspólnie z Ł. S. stosownie do treści prawomocnego w stosunku do pozwanego Ł. S. nakazu zapłaty z dnia 29.10.2013 r. w sprawie V Nc. 215/13 tego Sądu oraz zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 146 zł tytułem zwrotu kosztów procesu przy czym ustalił, że pozwana w zakresie zapłaty tej kwoty ponosi solidarną odpowiedzialność wspólnie z Ł. S. stosownie do treści prawomocnego w stosunku do Ł. S. nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 29.10.2013 r. w sprawie V. Nc. 215/13 Sądu do wysokości kwoty 64,90 zł.

Z ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Rejonowy wynika, że pozwana (...) S. w G. w dniu 19.06.2013 r. skierowała do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Ostrołęce B. P. wniosek o wszczęcie egzekucji przeciwko Ł. S. o zapłatę kwoty 1.126,75 zł wraz z odsetkami umownymi i kosztami postępowania (łącznie na datę złożenia wniosku – 2.476,93 zł.), na podstawie tytułu wykonawczego – nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 21.04.2009 r. Sądu Rejonowego w Augustowie w sprawie I Nc 187/09 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w dniu 12.05.2009 r. Jako sposób egzekucji pozwana wskazała m. in. zajęcie wynagrodzenia za pracę Ł. S. otrzymywanego od M. D. prowadzącego działalność w zakresie usług remontowo-budowlanych w A.. Egzekucja komornicza została wszczęta w dniu 27.06.2013 r. pod sygnaturą Km 803/13. W tym samym dniu Komornik sądowy B. P. dokonała zajęcia wynagrodzenia za pracę oraz wierzytelności z tytułu zasiłku chorobowego Ł. S. i zobowiązała powoda M. D. do niewypłacania dłużnikowi zajętej części wynagrodzenia (wierzytelności) i przekazywania potrąconych kwot na konto komornika. Pismo w tej sprawie odebrała w dniu 04.07.2013 r. T. D. – matka powoda. W dniu 8 lipca 2013 r. T. D. dokonała na konto Komornika wpłaty kwoty 2.904 zł. Wobec powyższego Komornik sądowy B. P. postanowieniem z dnia 09.07.2013 r. zakończyła postępowanie egzekucyjne.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy zważył, że powód nie był zobowiązany do zapłaty długu Ł. S.. Dlatego też wpłacona przez T. D. kwota 2.904 zł była świadczeniem nienależnym w rozumieniu art. 410 § 2 k.c. Sąd I instancji zważył, że w okolicznościach sprawy T. D. w 2013 r. reprezentowała interesy syna M. D., który przebywał za granicą. Po otrzymaniu wezwania komornika do zapłaty długu Ł. S. błędnie zrozumiała, iż chodzi o niezapłacone należności byłego pracownika, stanowiące dług jej syna. Tylko dlatego dokonała wpłaty. Nie wiedziała ona o wcześniejszej egzekucji prowadzonej przez Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Ostrołęce I. Z. (Km 5281/09) przeciwko Ł. S., albowiem w 2009 r. nie prowadziła ona spraw powoda. Poza sporem pozostaje też fakt, że wpłata kwoty 2.904 zł nastąpiła ze środków T. D., zaś M. D. po powrocie do kraju w 2013 r. zwrócił matce uiszczoną przez nią na konto komornika sądowego kwotę.

W ocenie Sądu I instancji, T. D. wykazała niestaranność w dowiedzeniu się o nieistnieniu zobowiązania. Poza tym już sam fakt spełnienia świadczenia nienależnego uzasadnia roszczenie zwrotne. W takim przypadku nie zachodzi więc potrzeba badania, czy i w jakim zakresie spełnione świadczenie wzbogaciło osobę, na rzecz której świadczenie zostało spełnione. Zdaniem Sądu Rejonowego, pozwana (...) im. (...) w G. swoim zachowaniem wyrządziła powodowi M. D. szkodę zubożając go. Natomiast pozwany Ł. S. skorzystał na świadczeniu powoda poprzez zmniejszenie swoich pasywów wobec pozwanej. Dlatego też odpowiedzialność obu pozwanych opiera się, zdaniem Sądu, na solidarności.

O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniosła pozwana (...) S. z siedzibą w G.. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

- 1) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 410 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c. i art. 407 k.c. poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, że zapłata przez powoda długu pozwanego ad. 2 w kwocie 2.904 zł powoduje powstanie po stronie pozwanej ad. 1 obowiązku zwrotu na rzecz powoda świadczenia w kwocie 2 904 zł,
- 2) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 410 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c. i art. 366 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 369 k.c. poprzez błędną interpretację i przyjęcie, że odpowiedzialność pozwanej ad. 1 i pozwanego ad. 2 względem powoda jest odpowiedzialnością in solidum oraz że w niniejszej sprawie ma w drodze analogii zastosowanie

konstrukcja odpowiedzialności solidarnej pozwanych, co spowodowało orzeczenie, że pozwana ad. 1 jest zobowiązana z pozwanym ad. 2 solidarnie do zapłaty na rzecz powoda kwoty 2.904 zł,

3) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 410 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 411 pkt 2 k.c. w zw. z art. 5 k.c. poprzez nałożenie na pozwaną ad. 1 obowiązku zwrotu na rzecz powoda kwoty 2.904 zł, która pozwanej ad. 1 w wysokości 2.639,90 zł była należna od pozwanego ad. 2 na podstawie tytułu wykonawczego, który na skutek zakończenia postępowania wobec błędnie przyjętej przez Komornika Sądowego spłaty zadłużenia został jako skonsumowany zatrzymany w aktach sprawy egzekucyjnej,

4) naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 i 2 k.p.c. przez niezgodność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego i nieuzasadnione przyjęcie, że „pозwana Spółdzielca (...) z siedzibą w G. swoim zachowaniem wyrządziła powodowi szkodę zubożając go”, podczas gdy to powód swoim działaniem doprowadził do spełnienia świadczenia - zapłaty długu pozwanego ad. 2 Ł. S., a pozwany ad. 2 wzbogacił się poprzez spłatę jego zobowiązań względem (...),

5) naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewskazanie w uzasadnieniu wyroku faktów i podstawy prawnej, na podstawie których przyjął odpowiedzialność odszkodowawczą pozwanej ad. 1,

6) naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 217 § 2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez pominięcie części zebranego w sprawie materiału dowodowego, tj. dowodów w postaci kart akt postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Ostrołęce B. P. pod sygn. akt Km 803/13, na których znajduje się karta rozliczeniowa w sprawie oraz postanowienie z dnia 09.07.2013 r. o zakończeniu postępowania wobec spłaty zadłużenia pozwanego ad. 2, pozostawieniu tytułu wykonawczego przeciwko pozwanemu ad. 2 w aktach sprawy oraz o ustaleniu kosztów, co w konsekwencji spowodowało błędne ustalenie, że pozwana ad. 1 otrzymała w ramach postępowania egzekucyjnego od sądowego organu egzekucyjnego świadczenie nienależne oraz że poprzez swoje działanie wyrządziła powodowi szkodę zubożając go.

Mając na względzie powyższe skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości przez oddalenie powództwa względem pozwanej ad. 1 oraz zasądzenie od powoda na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych oraz zasądzenie od powoda na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania za II instancję, w tym kosztów zastępstwa według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację, powód M. D. oraz Prokurator Okręgowy w Suwałkach wniosli o jej oddalenie oraz obciążenie pozwanej kosztami procesu za II instancję.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej (...)w G., jako pozbawiona uzasadnionych podstaw, podlegała oddaleniu.

Sąd I instancji, wbrew zarzutom strony skarżącej, dokonał w niniejszej sprawie prawidłowych ustaleń, które nie są sprzeczne z treścią zgromadzonego materiału dowodowego. Zarówno poczynione ustalenia, jak też wywiedzione na ich podstawie wnioski, Sąd Okręgowy w pełni podziela i przyjmuje za własne.

Apelacja pozwanej podważała prawidłowość zastosowana do ustalonego stanu faktycznego przepisów o nienależnym świadczeniu (art. 410 k.c.).

Nienależne świadczenie jest w ujęciu kodeksu cywilnego jednym z wypadków bezpodstawnego wzbogacenia. Świadczenie jest nienależne w sytuacjach określonych w art. 410 § 2 k.c. Odróżnia się ono od pozostałych przypadków bezpodstawnego wzbogacenia źródłem powstania, bowiem do zaistnienia tego zobowiązania dochodzi w wyniku spełnienia świadczenia przez zubożonego, a nie poprzez jakiegokolwiek inne przesunięcia majątkowe, niebędące świadczeniem (jak w pozostałych wypadkach bezpodstawnego wzbogacenia). Jednocześnie zachodzi brak podstawy prawnej do świadczenia. Z uwagi na fakt, iż nienależne wzbogacenie jest postacią bezpodstawnego wzbogacenia, ogólne przesłanki z art. 405 k.c. muszą być spełnione również w wypadku nienależnego świadczenia. Jednakże

przesłanka wzbogacenia musi być tutaj rozumiana w sposób szczególny. Nienależne świadczenie i kondykcja mogą obejmować wszystko, co może być przedmiotem świadczenia. Nie ma więc potrzeby analizować, czy dane zachowanie wzbogaciło accipiens, jeśli doszło do świadczenia, które może być zwrócone. Roszczenie kondycyjne uzasadnia sam fakt spełnienia nienależytego świadczenia, a więc nie zachodzi konieczność badania, czy i w jakim zakresie spełnione świadczenie wzbogaciło osobę, na rzecz której świadczenie zostało spełnione, jak również, czy spełniający świadczenie został „zubożony”. Jak wskazał SN w wyroku z 1 grudnia 1999 r.: „Zwrotu nienależnego świadczenia może żądać każdy, kto spełnił świadczenie, nie wiedząc, że do świadczenia nie był zobowiązany” (I CKN 203/98, Lex nr 50687) (tak: wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 12 lipca 2013 r., I. ACa. 182/13, Lex nr 1345542).

Uwzględniając powyższą wykładnię, wbrew odmiennym zapatrywaniu skarżącej, zdaniem Sądu Okręgowego, Sąd I instancji nie dopuścił się naruszenia art. 410 k.c., art. 405 k.c., jak też 366 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 369 k.c. Poza sporem pozostaje fakt, że powód ani jego matka nie byli zobowiązani do zapłaty świadczenia wynikającego z tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty z dnia 21.04.2009 r. w sprawie o sygn. akt: I. Nc. 187/09 Sądu Rejonowego w Augustowie zaopatrzonego w klauzulę wykonalności. Zobowiązany do zapłaty tego świadczenia był Ł. S. - pracownik powoda. W związku z powyższym, powód, ani też jego matka T. D. nie byli osobami, na których spoczywał obowiązek spłaty tego zadłużenia. Matka powoda, osobiście spłacając dług Ł. S. względem (...)w G. uczyniła to w braku rozeznania o stanie faktycznym dotyczącym rozliczenia tego pracownika.

Nie sposób jest też pominąć, że skarżąca przyjęła od strony powodowej (niezobowiązanej) kwotę pieniężną stanowiącą równowartość wierzytelności. Co więcej, przyjęcie to nastąpiło w sposób definitywny, traktując tę wpłatę, jako prowadzącą do umorzenia postępowania egzekucyjnego. Niezależnie zatem od konsekwencji takiego spełnienia świadczenia, transfer sumy pieniężnej do majątku skarżącej okazał się definitywny, ostateczny i powiększył jej majątek.

Zauważyć również trzeba, że aktywność strony powodowej i ostateczne zapłacenie w miejsce dłużnika należności oznacza, że transfer nastąpił kosztem majątku strony powodowej (płacącego), a pozwany Ł. S. uzyskał korzyść majątkową w rozumieniu art. 405 k.c. (uniknięcie zapłaty długu i zachowanie jego równowartości w swoim majątku). Innymi słowy, zapłata długu przez stronę powodową w interesie dłużnika spowodowała stan bezpodstawnego wzbogacenia tegoż dłużnika kosztem majątku płacącego (art. 405 k.c.). Transfer sumy pieniężnej obejmującej całe świadczenie dłużnika (należność główna, odsetki, koszty egzekucyjne) został dokonany na rzecz skarżącej za pośrednictwem Komornika Sądowego w celu wykonania istniejącego i oznaczonego zobowiązania bez wiedzy i aprobaty dłużnika. W konsekwencji stwierdzić należy, że powyższe czynności doprowadziły do sytuacji, w której to świadczenie z punktu widzenia powoda było świadczeniem nienależnym.

Zdaniem Sądu Okręgowego, nie sposób też przyjąć, że matka powoda T. D. spłacając zadłużenie, miała świadomość, że świadczenie się nie należy, a brak spełnienia nie będzie się łączyć z jakimikolwiek negatywnymi konsekwencjami. Była ona przekonana, iż wezwanie do zapłaty wystawione przez Komornika dotyczy długów jej syna (powoda), a nie jego pracownika.

Mając powyższe na uwadze stwierdzić również należy, że skarżąca nie wykazała, aby Sąd I instancji naruszył art. 233 § 1 k.p.c. Wskazany przepis przyznaje Sądowi swobodę w ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego, a zarzut naruszenia tego uprawnienia tylko wtedy może być uznany za usprawiedliwiony, jeżeli Sąd zaprezentuje rozumowanie sprzeczne z regułami logiki, z zasadami wiedzy, bądź z doświadczeniem życiowym. Nie może budzić zatem najmniejszych wątpliwości, że Sąd pierwszej instancji ma jedynie obowiązek wyprowadzenia z zebranego w sprawie materiału dowodowego wniosków logicznie prawidłowych. Zatem reguła ta, współokreślająca granice swobodnej oceny dowodów, nie będzie zachowana (a tym samym dokonana przez Sąd ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie znajdzie się pod ochroną zasady swobodnej oceny materiału dowodowego) jedynie wówczas, gdy wnioski wyprowadzone przez Sąd przy ocenie dowodów nie układają się w logiczną całość zgodną z doświadczeniem życiowym, lecz pozostają ze sobą w sprzeczności, a także gdy nie istnieje logiczne powiązanie wniosków z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym (por. wyrok SN z dnia 9 grudnia 2009 r., IV CSK 290/09).

Tymczasem, mając na uwadze przytoczoną wyżej argumentację, w ocenie Sądu Okręgowego w sprawie niniejszej brak jest podstaw do zarzucania Sądowi Rejonowemu dokonania niewłaściwej oceny dowodów.

Z tych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.